

Protokollat i faglig voldgift

HORESTA Arbejdsgiver
(juridisk direktør Poul Gemzøe-Enemark)
mod

3F Privat Service, Hotel og Restauration
for

Afdelingen 3F Varde Billund
(konsulent Bent Moos)

(vedr. bodsfastsættelse for erkendt overtrædelse af § 53, stk. 2,
i HORESTA-hovedoverenskomsten 2007-2010)

Den 14. december 2012 afholdtes mundtlig forhandling i ovennævnte sag med gruppeformand Tina Møller Madsen, næstformand John Frederiksen, adm. direktør Katia Østergaard og formand Jens Zimmer Christensen som partsudpegede voldgiftsmedlemmer og undertegnede næstformand i Arbejdsretten Niels Waage som formand og opmand.

Klager nedlagde følgende påstand:

3F Varde Billund skal, for brud på overenskomstens § 53, stk. 2 (nu § 65, stk. 1), betale en efter den faglige voldgiftsrets skøn fastsat, skærpet bod til HORESTA Arbejdsgiver.

Indklagede påstod principalt bodsfritagelse på baggrund af sagens konkrete omstændigheder, jf. arbejdsretslovens § 12, stk. 6, subsidiært bodsned sættelse, jf. arbejdsretslovens § 12, stk. 5.

Formand for 3F Varde Billund, Brian Lyst afgav forklaring.

Sagen procederedes.

Efter de partsudpegede voldgiftsmedlemmers votering tilkendegav opmanden, at indklagede 3F Varde Billund ved en opmandskendelse ville blive pålagt en bod på 50.000 kr.

Opmanden gav følgende begrundelse for dette resultat:

”Parterne har overladt til den faglige voldgiftsret at afgøre, om 3F Varde Billund skal betale bod for en erkendt overtrædelse af § 53, stk. 2, i HORESTA-hovedoverenskomsten 2007-2010 (i det følgende betegnet ”HORESTA-overenskomsten”) og i bekræftende fald at fastsætte bodens størrelse. Den nævnte overenskomstbestemmelse er sålydende:

”Forbundet forpligter sig til ikke at afslutte særoverenskomst med restauratører, der ikke er medlem af HORESTA Arbejdsgiver, på lempeligere vilkår end de i nærværende overenskomst fastsatte.

Forbundet forpligter sig til at kræve overenskomster med sådanne uorganiserede restauratører, der beskæftiger forbundets medlemskreds, samt så vidt muligt at iværksætte fornødne foranstaltninger til gennemførelse af kravet.”

Den 9. marts 2009 indgik den lokale afdeling af 3F, 3F Varde Billund en overenskomst med den dengang uorganiserede arbejdsgiver Lalandia Billund A/S (i det følgende betegnet ”særoverenskomsten”). Særoverenskomsten tog udgangspunkt i Industriooverenskomsten indgået

mellem DI og CO-industri. Der er enighed mellem parterne om, at 3F Varde Billund dermed overtrådte § 53, stk. 2, i HORESTA-overenskomsten. Særoverenskomsten var gældende fra den 1. marts 2009, indtil den ”efter de til enhver tid mellem Dansk Industri og CO-industri gældende regler opsiges til ophør, dog tidligst pr. 1. marts 2010”. Særoverenskomsten tog ikke forbehold for 3F-forbundets godkendelse. Afdelingen sendte særoverenskomsten til forbundets industrigruppe, der den 24. marts 2009 meddelte 3F Varde Billund, at særoverenskomsten stred mod HORESTA-overenskomsten, og forbundet anmodede afdelingen om at bringe forholdet i orden.

Den 23. november 2009 opsagde 3F, Privat Service, Hotel og Restauration (forbundet) særoverenskomsten over for Lalandia Billund A/S. Den 24. november 2009 opsagde også 3F Varde Billund særoverenskomsten.

Lalandia Billund A/S søgte den 25. november 2009 optagelse som medlem i DI, og blev herefter optaget med virkning fra 1. oktober 2009.

Efter det foreliggende materiale lægges det til grund, at 3F (forbundet) efter at have opsagt særoverenskomsten aktivt søgte at få DI og Lalandia A/S til at opgive den, men at dette ikke lykkedes, ligesom det heller ikke lykkedes at få særoverenskomsten holdt uden for forligsmandens mæglingsforslag i 2010. Særoverenskomsten løb derfor videre efter overenskomstforhandlingerne i 2010. Først ved en aftale af 29. februar 2012 mellem 3F (forbundet), 3F Varde Billund, HORESTA-Arbejdsgiver, DI og Lalandia Billund blev problemerne løst på den måde, at virksomheden meldte sig ind i HORESTA Arbejdsgiver for så vidt angik medarbejdere beskæftiget i virksomhedens restauranter og fastfood enheder. Disse medarbejdere blev herefter omfattet af en virksomhedsoverenskomst mellem Lalandia Billund A/S og 3F Privat Service.

Klager har påstået den indklagede 3F-afdeling pålagt en bod på 1 mio. kr. og har herved henvist til Arbejdsrettens afgørelser i sagerne nr. 95.392 (Jensens Bøfhus) af 27. november 1997 (bod 250.000 kr.), nr. 95.645 (Det italienske Spisehus) af 5. maj 1998 (bod 250.000 kr.) og nr. 97.214 (Nyhavn) af 2. juni 1998. (bod 500.000 kr.). Klager har bl. a. gjort gældende, at disse afgørelser viser, at Arbejdsretten i gentagelsestilfælde af brud på HORESTA-overenskomstens § 53, stk. 2 (nu § 65, stk. 1) fordobler bodens størrelse.

Opmanden er for så vidt enig med klager i, at det bodsniveau, der fremgår af de nævnte afgørelser, har vejledende betydning for udmålingen af bod i nærværende sag, jf. nedenfor. Imidlertid kan der ikke statueres nogen *gentagelses*virkning af de nævnte afgørelser på afgørelsen af bodsbeløbets størrelse i nærværende sag, allerede fordi den indklagede part i nærværende sag (den lokale 3F afdeling Varde Billund) ikke er den samme som indklagede i de tre nævnte sager (det landsdækkende forbund RBF, der senere indgik i 3F (forbundet)).

I øvrigt skal et bodsbeløb efter § 12, stk. 5 i arbejdsretsloven (lov nr. 106 af 26. februar 2008 om Arbejdsretten og faglige voldgiftsretter) fastsættes under hensyn til *samtlig*e sagens omstændigheder. Her spiller den indklagede organisations økonomiske styrke – for en fagforenings vedkommende bl. a. medlemstallet – i Arbejdsrettens praksis en væsentlig rolle, jf. f. eks. Arbejdsrettens dom af 10. januar 1984 i sag nr. 9863 (Arbejdsretligt Tidsskrift 1984, s. 18). Det forhold, at det er en lokal 3F-afdeling, der har begået et overenskomstbrud, må derfor som udgangspunkt indebære, at et bodsbeløb udmåles lavere, end hvis det var begået af 3F (forbundet).

Klager har også gjort gældende, at det er en skærpende omstændighed, at ikke blot 3F Varde Bullund, men også 3F (forbundet) har undladt rettidigt eller i tilstrækkelig grad at iværksætte frigørende handlinger over for overenskomstparten, selv om forbundet var forpligtet hertil.

Hertil bemærker opmanden, at sagen som nævnt alene er rejst mod lokalafdelingen 3F Varde Billund, og det kan i hvert fald ikke bevirke en skærpelse af bodsansvaret for lokalafdelingen, hvorledes 3 F (forbundet) har ageret eller undladt at agere. Det skal dog samtidig bemærkes, at det, som sagen er oplyst, efter opmandens opfattelse må antages, at 3F (forbundet) i hvert fald efter, at man den 23. november 2009 havde opsagt særoverenskomsten, gjorde, hvad der var muligt, for at bringe overenskomstbruddet til ophør.

Indklagede har gjort gældende, at der i nærværende sag foreligger så formildende omstændigheder, at bod bør bortfalde.

Hertil bemærkes, at bodsbortfald i hvert fald ville forudsætte, at afdelingen straks, da den den 24. marts 2009 var blevet gjort bekendt med, at særoverenskomsten stred mod HORESTA-overenskomsten, havde taget effektive skridt til, at særoverenskomsten øjeblikkelig blev sat ud af kraft. Som sagen foreligger oplyst, må det lægges til grund, at dette ikke skete. Tværtimod blev særoverenskomsten først opsagt af afdelingen den 24. november 2009. Der kan derfor – allerede af den grund – efter opmandens opfattelse ikke blive tale om bodsbortfald.

Med hensyn til fastsættelsen af den bod, der herefter er forskyldt, tager opmanden udgangspunkt i de tre afgørelser fra Arbejdsretten, som klager har påberåbt sig, og som, så vidt ses, er de eneste, der hidtil har foreligget med hensyn til overtrædelse af § 53, stk. 2 (nu § 65, stk. 1) i HORESTA-overenskomsten. Som nævnt blev der i to af disse sager fastsat en bod på 250.000 kr., mens der i den tredje (Nyhavn-sagen) blev fastsat en bod på 500.000 kr.

Selv om det ikke fremgår af Nyhavn-dommens præmisser, er det nærliggende at antage, at det – som også antaget af klager – ved bodsfastsættelsen i denne sag har spillet en rolle, at der har været tale om et gentagelsestilfælde. Endvidere har det formentlig spillet en væsentlig rolle, at der var tale om en særoverenskomst, der omfattede ikke mindre end 17 selvstændige restauranter med en særdeles attraktiv beliggenhed. Opmanden formoder herefter, at Arbejdsretten i Nyhavns-dommen er gået ud fra, at der forelå skærpene omstændigheder i forhold til de to andre nævnte arbejdsretssager. Det kan derfor formentlig antages, at niveauet for en bod for overtrædelse af § 53, stk. 2 (nu § 65, stk. 1) i HORESTA-overenskomsten i de 3 sager i slutningen af 1990-erne *som udgangspunkt* blev lagt på 250.000 kr., når det var et landdækkende forbund, der havde tilsidesat bestemmelsen. Tages den senere prisudvikling i betragtning er det nærliggende at antage, at niveauet i dag ville ligge på 300.000 kr. *som udgangspunkt*.

Som før nævnt kan dette udgangspunkt imidlertid ikke gælde en sag, hvor det ikke er det landsdækkende forbund, men en lokal 3F-afdeling, der har brudt den nævnte bestemmelse.

3F (forbundet) og HORESTA er enige om, at § 53, stk. 2 (nu § 65, stk. 1) i HORESTA-overenskomsten er af stor betydning for begge parter, hvorfor der må ses med alvor på overtrædelser af bestemmelsen, hvad bodsbeløbene i de tre ovennævnte sager da også er udtryk for.

Opmanden finder derfor, at udgangspunktet for bodsfastsættelsen i en sag som den foreliggende, hvor det er en lokal afdeling af 3F, der har overtrådt bestemmelsen, må være, at boden bliver mærkbar, og opmanden vil derfor finde et udgangspunkt på 100.000 kr. for passende, svarende til en tredjedel af udgangspunktet for bodsfastsættelsen, hvis det havde været det landsdækkende forbund, der havde brudt bestemmelsen.

Det bemærkes herved, at der efter almindelige kollektivarbejdsretlige principper påhviler 3F (forbundet) en forpligtelse til med alle rimelige midler at bidrage til, at et overenskomststridigt forhold begået af en lokalafdeling bringes til ophør, og at det må antages at pådrage forbundet et bodsansvar, hvis denne forpligtelse måtte blive tilsidesat, og med en bod, der *som udgangspunkt* udmåles til 300.000 kr., jf. ovenfor.

I nærværende sag lægges det efter afdelingsformand Brian Lysts forklaring og det foreliggende skriftlige materiale til grund som helt utvivlsomt, at den ansvarlige ledelse af den indklagede afdeling ikke kendte til HORESTA-overenskomstens § 53, stk. 2 (nu § 65, stk. 1), og at man derfor ikke var sig bevidst, at man begik et overenskomstbrud, da man indgik særoverenskomsten med Lalandia Varde Billund A/S. Dette bevirker naturligvis ikke, at der ikke foreligger et bodspådragende overenskomstbrud, jf. ovenfor, men det indebærer dog en væsentlig forskel i forhold til de tre sager, der som ovenfor anført danner grundlag for udgangspunktet for bodsfastsættelsen, idet der i disse sager ubestridt var tale om fuldt ud bevidste overenskomstbrud. At det i Arbejdsrettens praksis ved bodsudmåling tillægges betydning, hvis et overenskomstbrud ikke er begået bevidst, fremgår f. eks. af Arbejdsrettens dom af 10. februar 1992 i sag nr. 91.281 (Arbejdsretligt Tidsskrift 1992, s. 87).

Hertil kommer, at det – bortset fra, at afdelingen som ovenfor nævnt var for langsom til at tage skridt til at bringe overenskomstbruddet til ophør – ikke ses at kunne bebrejdes afdelingen, at det ikke lykkedes den at blive frigjort fra særoverenskomsten, før dette skete ved aftalen af 29. februar 2012. Endvidere er der ikke forelagt voldgiftsretten oplysninger om, i hvilket omfang særoverenskomsten med Lalandia A/S var lempeligere for arbejdsgiverparten end HORESTA-overenskomsten. Endelig er det ikke fra klagerens side gjort gældende, endsige dokumenteret, at indgåelsen af særoverenskomsten med Lalandia Billund A/S fik nogen konkret skadevirkning for HORESTA's medlemsvirksomheder.

Alt i alt finder opmanden herefter, at der i nærværende sag foreligger sådanne særlige omstændigheder, at den bod, der skal pålægges den indklagede afdeling, kan fastsættes til 50.000 kr.”

De partsudpegede medlemmer af voldgiftsretten afsluttede herefter sagen forligsmæssigt i overensstemmelse med opmandens tilkendegivelse og aftalte, at denne i skriftlig form parterne imellem skal tillægges virkning som en kendelse, jf. lov om Arbejdsretten og faglige voldgiftsretter § 28, stk. 4.

Roskilde, den 18. december 2012

Niels Waage